

Üzemi balesetnek számít-e az úti baleset?

Munkából hazafelé menet baleset érte K. M. olvasónkat. Autóbuszra akart felszállni, de megcsúszott és olyan szerencsétlenül esett el, hogy eltörtött a karja. Munkatársaitól úgy hallotta, hogy az ilyen baleset üzemi balesetnek számít, ezért kérte a vállalatot, hogy táppénzt és az átlagkereset közötti különbséget megtérítse. Kérését a vállalat azzal utasította el, hogy balesete nem minősül üzemi balesetnek. Olvasónk szeretné tudni, hogy ügyében a vállalat törvényesen járt-e el?

Az anyagi felelősségi szabályok előírják, hogy a vállalat a dolgozónak a munkaviszony keretében okozott kárért, vétkességére tekintet nélkül teljes mértékben felel. E felelősség alól csak akkor mentesülhet, ha a kárt működési körén kívül eső elháríthatatlan ok vagy a károsult dolgozó elháríthatatlan magatartása okozta. Nem felel a kárnak azért a részért sem, amelyet a dolgozó vétkes magatartása idézett elő. E szabályok alapján a vállalat helyesen járt el akkor, amikor olvasónk kár-

térítési igényét elutasította, mert balesete nem a vállalat működési körén belül történt, hanem a munkából hazafelé menet, közforgalmú közlekedési eszközön. Ezek szerint a baleset bekövetkezését a vállalatnak nem volt módjában elhárítani. Felelőssége tehát nem állapítható meg. A munkába menet, illetőleg onnan jövet a dolgozót ért sérelem esetén csak akkor terheli a vállalatot felelősség, ha ez a vállalat szállítóeszközén történt utazása során következik be.

Az elmondottaktól eltérő elbírlás alá esik az úti baleset a társadalombiztosítási szolgáltatások tekintetében. A társadalombiztosítási jogszabályok szerint a munkába menet, illetve a munkából hazafelé jövet során bekövetkezett baleset is üzemi balesetnek számít, s az ilyen dolgozó jogosult mindazokra a társadalombiztosítási szolgáltatásokra, amelyek az üzemi balesetet szenvedett dolgozót e címen megilletik. Az ilyen dolgozó jogosult táppénzre, orvosi és fogászati gyógyke-

zelésre, gyógyszerre, gyógyfürdőre, gyógyászati segédeszközökre, kórházi ápolásra, útiköltség-térítésre, amennyiben ezek a szolgáltatások üzemi baleset miatt szükségesek. A táppénz a betegnek folyamatos munkaviszonyától függetlenül, időbeli korlátozás nélkül jár mindaddig, amíg üzemi baleset miatt keresésképtelen, és gyógykezelése be nem fejeződött. Jogosult az ilyen dolgozó táppénzre akkor is, ha munkáját gyógykezelése vagy szükséges gyógyászati segédeszköz hiánya, illetve késedelmes kiszolgáltatása miatt nem végezheti.

A rendelet szerint jogosult az úti balesetet szenvedett dolgozó is baleseti járadékra, illetve baleseti rokkantsági nyugdíjra, ha a baleset okozta munkaképesség-csökkenés foka a tizenöt százalékot meghaladja. A fent elmondottak szerint is olvasónk esetében a vállalat törvényesen járt el, mert balesete a munkajogi szabályok értelmében nem minősül üzemi balesetnek.

Dr. V. M.

I. KERÜLET

Házasság: Főrlán Sándor és Szőke Rozália, Simon János és Kisházi Edit, Farkas József és Révész Magdolna, Lajos István és Somogyvári Alice, Bujdosó Imre és Boros Anna, Bogár János és Varga Erika, Török József és Adorján Agnes, Csala Dezső és Molnár Márta, Herczeg Ferenc és Árok Éva, Vörös László és Móra Zsuzsanna, Szőlősi József és Bubori Irma, Borsos István és Dorogi Éva, Riess László és dr. Bodizs Katalin, Lengyel Lajos és Szőgi Irén házasságát kötötték.

Születés: Báthory Andrásnak és Szabó Evának Gábor, dr. Zambó Géznak és Engyel Iónának Anita, dr. Sándor Imrénnek és Hegedűs Irénnek Roland Csaba, Vár Dezsőnek és Császár Irénnek Tünde, Farkas Imrénnek és Pálfi Mária Tünde, Nagymihály Sándornak és Tápai Evának Tünde Éva, Gombos Istvánnak és Horváth Gizellának Zsuzsanna, Kanyecsni Pálnak és Hajdú Irénnek Irén, Tanács Ferencnek és Kis Arankának Margit Annamária, Hatvani Józsefnek és Mészáros Lenkének Regina, Tornyi Lajosnak és Bóde Evának Éva Ildikó, Szilágyi Györgynek és Kokoval Melindának Csaba, Szabó Józsefnek és Perjesi Klárának Hedvig Orsolya, Csányi Jánosnak és Papp Iónának Zoltán János, Rácz Péternek és Rehák Erzsébetnek Annamária, Széplá Antalnak és Gajdacs Iónának Andrea, Spielmann Ferencnek és Edes Irénnek Szilvia Csilla, Szűcs Sándornak és Csontos Ottólinak Attila, Róza Ferencnek és Bálint Katalinnak Attila

Anyakönyvi hírek

Zsolt, Számira Györgynek és Battancs Amáliának Szabolcs, Réczl Gyulának és Bense Erzsébetnek Mónika Gyöngyvér, Márton Dezsőnek és Tóth Mária László Attila, Bigors Antalnak és Császár Mária Erika, dr. Dobó Andrásnak és dr. Gulyás Zsuzsannának Péter, Molnár Pálnak és Kotormán Juliannának Pál, Bús Andrásnak és Balai Iónának Norbert, Rónai Antalnak és Keresztes Iónának Timea, Papp Gyulának és Csátori Gizellának Tibor Gyula, Bósi Istvánnak és Csikós Margitnak István nevű gyermekük született.

Halálozás: Király Aranka, dr. Polay Vilmosné Major Mária, Bus Imre, Sebők Andrásné Pálfi Erzsébet, Papp Józsefné Sisák Ilona, Takó Józsefné Mészáros Mária, Szél Istvánné Bogár Piroska, Tamás Ferenc, Mózes Istvánné Ördög Rozália, Magó Mihály, Dobó Antalné Spieske Jusztina, Domonkos József, Holó Judit Erzsébet, Détári Györgyné Schwéger Julianna, Budai Julianna, Róza Imréné Herczeg Julianna, Tóth Sándor, Szelei Ilona, Biacsi Andrásné Vidács Rozália meghalt.

II. KERÜLET

Házasság: Viktor András és Takács Piroska, Veverka Ferenc és Lévai Mária, Fülöp János József és Czírok Aranka, Kec-

keméti György és Kormányos Etelka, Baranyi László Gábor és Szalma Mária, Bíró Mihály és Bálint Rozália, Bihari Vilmos Pál és Csamangó Irén, Makra Mihály és Berki Katalin Mária, Rácz Dániel és Frank Mária, Varga József és Radu Rozália házasságát kötötték.

Halálozás: Szilágyi Istvánné Krim Ilona, Lengyel Béla, Szőke Mihály, Vidács Péterné Pálkás Anna, Erdel József Antal, Török Antal Istvánné Csányi Rozália meghalt.

III. KERÜLET

Házasság: Spitalszky Sándor István és Simon Katalin, Vincze Sándor András és Bodor Etelka házasságát kötötték.

Születés: Mándoki István Antalnak és Muhl Erzsébetnek Attila Levente, Szajkó Bélának és Géczl Erzsébetnek Aniko Edit, Tóth Sándornak és Magyar Juliannának László, Balogh Andrásnak és Cseh Mária Erika, Kiss Györgynek és Horváth Juliannának György, Undi Péternek és Lengyel Iónának Anita, Pap Jenőnek és Goda Evának Éva, Lajkó István Sándornak és Antal Mária László, Bíró István László, Bíró Juliannának Zoltán, Sutka Pálnak és Cseri Margitnak Pál, Vecsernyés Antalnak és Széplá Iónának Endre Attila nevű gyermekük született.

Halálozás: Kalocsai János, Hegyi István, Kerekes Jánosné Chabada Margit, dr. Berkes Jenő, Szigetvári János, Barna Ferenc, Dudás István Ferenc, Horváth Istvánné Bagi Matild, Kovács Mihályné Takó Terézia, Kiss Imréné Szécsényi Terézia meghalt.

Felfújható vízellátás

Érdekes kísérletbe kezdett a leningrádi Agrofizikai Kutató Intézet munkatársainak egy csoportja. Az intézet kertjében felfújható műanyag sátor állítottak föl, amelybe lég-zsilipen keresztül lehet bejutni. A belső tér légkondicionált. A sátorban paradicsom-tövek sorakoznak, mellettük egy-egy műanyag csövecske, amelyből időnként víz csepeg, mindekor annyi, amennyire a növénynek szüksége van.

Hogyan is működik ez a felfújható automata öntözőrendszer?

A földbe cseréphengereket telepítenek és azokat az ágyások alatt a kisebb medencéből táplálkozó csőrendszer köti össze. A medencében az állandó vízszintet „úszóka” szabályozza. Amikor a talaj nedvességtartalma csökken — mivel a növény a vizet felszívta —, a cseréphenger falán keresztül kifelé irányuló szivárgás indul meg. Ez csökkenti a hengeren belüli vízmennyiséget, ami viszont — a csőrendszeren keresztül — a medence vízszintjét befolyásolja. Az úszóka lesüllyedé-

se villanymotoros szivattyúkat indít meg, ezek pedig a másodlagos csőrendszeren keresztül a főtartályból megöntözik a növényeket. Amikor a talaj nedvességtartalma a cseréphengeren belül és kívül kiegyenlítődik, vagyis a hengerfalon keresztül történő vízfelvétel megszűnik, a medence vízszintje helyreáll és az úszóka leállítja a szivattyúkat. Ily módon, megfelelő besabályozás esetén, a növény mindig annyi vizet kap, amennyire éppen szüksége van.

Képzettebb zenészek a vendéglátóiparban

Az idei évad vizsgaidőszakát sikeres szakmai záróhangversenyekkel fejezték be a közelmúltban az Országos Szórakoztatózenei Központ stúdióvendékei. Az évad során végzett tanulmányi munkáról igen elismerően nyilatkozik Kiszin Miklós, a megyei OSZK-kirendeltség vezetője: „Ez az év volt szakmailag a legeredményesebb” — mondta az évadzáró értekezleten, majd a következőkkel indokolta.

— Az évek óta vajdó helyiségszervezési problémát végleg megoldott: a stúdió otthonra talált a Juhász Gyula Művelődési Központban. Szakmailag is képzettebb hallgatók jelentkeztek a korábbi évekhez képest, akik előzőleg már elvégezték a zene-művészeti szakiskolát, vagy a stúdióval párhuzamosan most végzik. Az eredmények komoly részese a magas képzettségű szaktanári kar, amelynek áldozatos, lelkiismeretes oktató-nevelő munkája, s a stúdióvezető Lepény István határozott, higgadt, megfontolt irányító tevékenysége mindvégig meghatározta a stúdió működését. Rendkívül sokat jelentett az év során a központi stúdió segítése, amely a gyakori ellenőrző-szülő látogatásokban nyilvánult meg, s olyan neves szakembereknek mint Kozák Gábor Józsefnek, a népművészet mesterének, Thaler Gyulának, Bányai Lajosnak, Kolár Endrénének, Pogácsa Zoltánnak, a központi stúdió tanszékvezetőinek, szaktanárainak magas színvonalú szakmai, gyakorlati és elméleti, előadásai.

Az eredmények elemzése után Kiszin Miklós kifejtette, hogy a szórakoztató zenészek évről évre egyre emelkedőbb szakmai követelményekkel találják magukat szemben zeneelméleti, és hangszergyakorlati, zene-történeti, szakmai-etikai és ideológiai tudásban, a repertoár kialakításában egyaránt. Sokoldalú és magas színvonalú képzett zenészekre van szükség a vendéglátóipari szórakozóhelyeken. Eből természetesen következnek a stúdiókban folyó oktató-nevelő munka színvonalának további emelése is. Ma már megvannak ehhez a legfontosabb feltételek. Az országban létesített 19 stúdió működését több mint 2 millió forinttal támogatja az OSZK. Az ott tanuló mintegy másfél ezer hallgató tandíj-hozzájárulása ehhez képest bizony eléggé jelentéktelen. A tandíj befizetése tehát inkább csak jogcím a stúdió munkájában való részvételre. A magasabb szakmai követelmények biztosítása érdekében a jövő évadban már kevesebb hallgató jelentkezését fogadják a stúdió vezetősége.

Befejezésül Kiszin Miklós rövid statisztikai összefoglalóként ismertette, hogy a beiratkozott 62 növendék közül 55 eredményesen fejezte be az évet. A stúdióban népi és tánczenei anyagot oktattak hegedű, brácsa, cimbalom, bőgő, zongora, dob és gitár tanszakon. A vizsgák során egy növendék A, négy B, kettő pedig C kategóriát szerzett.

Mihály József

Merényletek a levegőben és a földön

3. Fegyverek a halászsztatyorban

Az eddig „leghosszabb távú” és legtöbb embert mozgósító repülőgéprablás úgy kezdődött, hogy 1969. október 31-én kora reggel megjelent a baltimore-i repülőtéren egy fehér pulóveres, cowboy nadrágos fiatalember. A Los-Angeles—San Francisco-i járatra kért jegyet San Franciscóig. A jegyet kiállították, ráírták a fiatalember által bediktált nevet. Az utas kis halászsztatyorával a kezében gyors léptekkel indult a kijárat felé. A fiatalember nem a saját nevét mondotta be — az ifjú ugyanis Raffaele Minichiello tengerészgyalogos-örrmester volt, a kis szatyorban sem horog, csali, vagy más halászfelszerelés, hanem egy rövid csövű karabély és egy pisztoly volt.

A gép hamarosan elindult 36 utasával San Franciscó felé, de hamarosan megszólalt az utastér hangszórója. A pilóta, Donald Cook jelentkezett: „Sajnos, nem szállhatunk le San Franciscóban. New Yorkba megyünk. Itt van ugyanis egy türelmetlen fiatalember, aki New Yorkba akart repülni, mégpedig ingyen. Az a véleményünk, hogy eleget kell tenni a kívánságának. A fiatalember fegyverrel kényszeríti a pilótákat a New York-i útra”. Cook ezután közölte Minichiellóval: szívesen elrepülne New Yorkig, ám az üzemanyag erre nem elegendő. Megállapodtak abban, hogy a gép leszáll a Co-

lorado állambeli Denverben, üzemanyagot vesz fel és úgy repül tovább. Az utasok és a légiszasszonyok itt kiszálltak.

Az örmmester, útban New York felé, fegyverrel nyomtatékat adva követelésének, azt mondta a pilótáknak, hogy Európába akar utazni. A New York-i repülőtéren, ahol újabb üzemanyagért leszálltak, le akarták tartóztatni. Minichiello a két óceánrepülő pilótát még felengedte a repülőgépre, majd rákiáltott Cookra: szüntesse meg az üzemanyag-felvételt, mert nem tűri, hogy rendőrök mászkáljanak a gép körül. Nehogy tréfának vegyék felszólítását, belelőtt az egyik tartalék-oxigéntartályba. A repülőgép ezután elindult.

Egész Európa repülőterei készenlétben álltak: riadó volt, mert senki nem tudta, hol is akar leszállni a Minichiello által elrabolt gép. A Boeing Róma fölött szállva leszállási engedélyt kért a Fiumicino-i repülőtérrel. Mivel ekkor a fél világ már tudott a fantasztikus gépeltérítésről, a római repülőtéren rendőrök, detektívek — és persze egész hadseregnyi újságíró, filmes és fotós várakozott.

Minichiello rádió, közölte, hogy csak Róma rendőrfőnökének hajlandó megadni magát, ha az vele együtt gépkocsin Nápolyba utazik. Ha nem, a benzintartályokba lő... A távollevő rendőrfőnök helyettese, Pietro Guli vállalkozott a nápolyi útra.

A gép ajtajában megjelent fegyverrel a kezében a fehér pulóveres Minichiello. Guli levette zubbonyát, átadta revolverét a földi személyzet egyik emberének, és egy kis FIAT-autó felé mutatott. A volán mellé a rendőrtiszt ült, melléje az amerikai örmmester. Fél Rómán átszállították, rátértek a nápolyi országútra. Itt már három kocsi követte őket. Minichiello ekkor fegyverrel fenyegette meg a rendőrtisztet és elvette tőle igazolványát is. Egészen közel voltak már Nápolyhoz, amikor a fiatalember hirtelen kiugrott az autóból és futni kezdett. Guli fékezett, megállt az őket követő detektívek három autója is — s vad hajszla kezdődött a gyalog menekülő repülőgéprabló után.

Minichiellót az országúttól másfél kilométernyire levő Divino Amore (Isteni Szeretet) nevű kis temető halottasházában fogták el. Az ifjú

két fegyveréből egyet-egyvet a levegőbe lőtt, feltartotta kezét és megadta magát.

Néhány órával később a római Regina Coeli börtönben felolvasták előtte, mivel is vádolják az olasz törvények szerint. Személyes erőszak, zsarolás, személyes szabadság megsértése, az ország területére engedély nélkül való fegyverbehozatal és a fegyver birtoklásával való visszaélés volt a vád — éppen csak a repülőgéprablás hiányzott. Az olasz törvényekben ekkor ugyanis még nem volt erre vonatkozó paragrafus...

Az amerikai hatóságoknak más bűnlistája volt. Először: szökés. Minichiello ugyanis 13 hónap vietnami frontszolgálat és 39 heti amerikai tartózkodás után a Camp Pendleton katonai tábor fogdjából szökött meg, hátrahagyva egyenruháját — fegyverét magával vitte. Másodsor: lopás. Az örmmester 200 dollárt lopott a tábor kintinájából. (Minichiello Nápolyban kijelentette: a hadsereg bankja 200 dollárral megrövidítette őt, és „csak ezt a pénzt vette el a kintin pénztagénekek fiókjából.”) A harmadik vád: repülőgéprablás. A negyedik ügy: polgári per volt — a baltimore-i repülőtéről Rómaig kerek 11 000 kilométert repült az elrabolt Boeing — nagyon szerényen számítva 20 000 dollár különkiadást okozva ezzel a repülőtársaságnak, a társaság perelte az összeget.

Ennek a repülőgéprablási esethez semmiféle politikai háttere nincs: az is fölültebb problematikuss, amit Raffaele Minichiello védői emlegettek, hogy a fiatalembert elmezavarodottként kell kezelni. Mert hiszen Raffaele Minichiello az amerikai hadseregtől kapott, a vietnami szennyes háborúban teljesített „érdemeiért” örmmesteri rangot. Akkor nem volt örült? A repülőgéprablás izgalmas órái alatt is körültekintő, sőt ravasz, nagyon is épeszü emberként irányította a pilótákat. (Minichiello az olasz bíróságtól előbb hét és fél év börtönbüntetést kapott, ezt az időt felére csökkentették és állítóg meg az idő szabadon is bocsátják...)

Nem politika ez tehát, hanem egy ravasz tolvaj menekülési kísérlete.

(Következik: Egy műszer rövid karrierje)

NAPI KISLEXIKON

a gabonáról

Már 8—10 ezer éve az emberiség nagy részének fő táplálékát a gabonafélék adják, amelyeket hazánkban most aratnak. Európában először búzát és rozst, Amerikában kukoricát, Ázsiában rizst termesztettek. Ez utóbbi kettő idesorolása talán meglepetést okoz, mert Közép-Európában, így nálunk is, általában csak a búzát, rozst, árpat és zabot nevezik gabonának, pedig ezeken kívül az összefoglaló névbe tartozik még a kukorica, rizs, köles, cirok, muhar és pohánka. Az utóbbi kivétellel a pásztfűfélék (Gramineae) családjába tartoznak. Egyéves (részben áttelelő) növények. Megkülönböztetünk őszi és tavaszi gabonaféléket. Mersélt éghajlat alatt főleg az őszi gabonafélék (őszi búz, őszi roz és részben árpa) termesztését tartják előnyösnek, mert bár a tenyészidejük hosszabb — a növény kifejlődéséhez a tél klimatikus hatására és nedvességére is szükség van —, de nagyobb hozamúak.

● Mi a jelentősége?

A kultúrnövények legfontosabb csoportja az emberi táplálkozás alapvető növényei, a kenyérhez a lisztet és az állati termékekhez szükséges tápanyagok jelentős részét is szolgáltatják. Ezen kívül ipari célokra (keményítő-, szesz-, sör-stb. gyártására) is használják. Főleg a keményítőben gazdag (lisztes) szenternőfűkért termesztik, de szalma, polyva és szártermésük takarmányozásra, almózásra, valamint ipari feldolgozásra (például cellulóz-gyártás) is alkalmas.

● Kártevői?

A termésátlagokat sok kártevő ronthatja. Az állati kártevők között hősöcsög, ürge, varjú, mezei pocok, különféle rovarok a legveszedelmesebbek, de a növényi kórokozók is sok bajt okozhatnak (űszög, rozsdaombák). A magtári kártevők közül a legveszedelmesebb a gabonasziszik.

● Természeredmények?

A világ legjelentősebb gabonatermesztő országai: USA, Kína és a Szovjetunió. Hazánkban 1969-ben például 8 millió 782 ezer katasztrális hold szántó, búbából 3 millió 585 ezer tonna termett, árpából 909 ezer tonna, kukoricából 4 millió 820 ezer tonna. Az aratás, betakarítás jelentős részét a feldolgozás óta hazánkban is gépekkel végzik.